

CIVIL SERVICE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-121-3-18>

ЕТИКА ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ: АНТИКОРУПЦІЙНІ ВИМОГИ

Корчак Н. М.

*доктор юридичних наук, в.о. завідувача кафедри публічної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління та державної
служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Одним із елементів правового статусу сучасного державного службовця є обов'язок дотримуватись правил етичної поведінки. Законодавчим підґрунтям такому твердженню є приписи п. 2 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про державну службу» [6]. Стандарти ж етичної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняних до них осіб сформульовані в Розділі VI «Правила етичної поведінки» Закону України «Про запобігання корупції» [5] та конкретизовані у підзаконних нормативно-правових актах, виданих: 1) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби – Національним агентством України з питань державної служби [4]; центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику – Національним агентством з питань запобігання корупції [3].

Наразі законодавець встановив чітко визначені правила, якими повинна керуватись особа під час виконання службових чи представницьких повноважень. А саме: додержання вимог закону та етичних норм поведінки; пріоритет інтересів; політична нейтральність; неупередженість; компетентність і ефективність; нерозголошення інформації; утримання від незаконних рішень чи доручень.

Зокрема, державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування під час виконання своїх посадових обов'язків: 1) мають бути доброзичливими та ввічливими, дотримуватись високої культури спілкування, з повагою ставитись до прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, об'єднань громадян, інших

юридичних осіб; 2) повинні запобігати виникненню конфліктів з громадянами, керівниками, колегами та підлеглими; 3) зобов'язані у своїй поведінці не допускати використання нецензурної лексики, підвищеної інтонації, принизливих коментарів щодо зовнішнього вигляду, одягу, віку, статі, сімейного стану або віросповідання особи, поширення чуток тощо та діяти доброчесно. Своєю чергою в поза робочий час, повинні утримуватися від поширення інформації, зокрема розміщення коментарів на веб-сайтах і у соціальних мережах, що можуть завдати шкоди репутації державних органів та органів місцевого самоврядування.

Перераховані вище вимоги визначають стандарт (від англ. standard – норма, зразок) етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, який інтегрується у відповідні правила етичної поведінки. Такі правила дозволяють уніфікувати адміністративні традиції, досвід державної служби задля її професіоналізації та підвищення ефективності, а також юридизувати моральні якості, цінності та зобов'язання державного службовця. І саме через упровадження правил етичної поведінки держава намагається стимулювати мотивацію до правомірної (доброчесної) поведінки.

Як зазначено в Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року, створення професійної державної служби не може бути здійснено без доброчесних та етичних державних службовців [2, Розділ «Державна служба та управління людськими ресурсами»]. Водночас етика державного службовця, і на цьому справедливо наголошує Т.Е. Василевська, постає як один із засобів боротьби з корупцією [1, с. 3]. Ось чому моніторинг та контроль за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки здійснює Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК). Саме цей орган запобігає корупції та сприяє формуванню доброчесності і нульової терпимості до корупції в державі та суспільстві, вільного від корупції бізнесу. НАЗК реалізує повноваження в частині надання роз'яснень, методичної та консультативної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань етичної поведінки та, за необхідності, вносить приписи про порушення відповідних вимог.

Звертаємо увагу, що вирішення питань навчання етичним правилам поведінки, розроблення і прийняття кодексів етичної поведінки характеризують не тільки стан виконання міжнародних зобов'язань, взятих в рамках участі України в Антикорупційній мережі ОЕСР, але й здійснення внутрішньовідомчих заходів щодо усунення корупційних ризиків (наприклад, неправомірне отримання та використання

в особистих цілях службової інформації, отриманої під час виконання службових обов'язків) [7, с. 122, 141–142, 175, 183, 185–186, 203].

Насамкінець необхідно наголосити, що Закон України «Про запобігання корупції» встановлює підстави та порядок притягнення до відповідальності за їх порушення та є правовим підґрунтям для розроблення і прийняття кодексів чи стандартів професійної етики. Отож, є всі підстави стверджувати, що важливу роль в інституалізації етики державного службовця відіграють антикорупційні вимоги. А дотримання правил професійної етики на державній службі є одним із основних професійних обов'язків державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Література:

1. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів : *навч.– метод. матеріали* / Т. Е. Василевська ; уклад. О. М. Руденко. К. : НАДУ, 2013. 76 с.

2. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1102-р) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-%D1%80#Text> (дата звернення 11.07.2021)

3. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства України з питань державної служби 05 серпня 2016 року № 158 (у редакції наказу Національного агентства України з питань державної служби від 28 квітня 2021 року № 72-21). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text> (дата звернення 11.07.2021)

4. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства України з питань державної служби 05 серпня 2016 року № 158 (у редакції наказу Національного агентства України з питань державної служби від 28 квітня 2021 року № 72-21). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE36290.html (дата звернення 11.07.2021)

5. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 11.07.2021)

6. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 11.07.2021)

7. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2020 році. Національне агентство з питань запобігання корупції. 2021. URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/NAZK_Nats.dopovid_15_06.pdf (дата звернення 11.07.2021)

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-121-3-19>

**НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДІЯЛЬНІСТЬ
ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ**

Марценюк О. О.

*кандидат наук з державного управління,
керівник навчально-наукового центру
Університету митної справи та фінансів*

Сергієнко Е. О.

*кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри
менеджменту та управління проектами Дніпропетровського
регіонального інституту державного управління Національної
академії державного управління при Президентіві України*

Мала С. Г.

*головний спеціаліст відділу загальної середньої освіти управління
дошкільної, позашкільної та загальної середньої освіти департаменту
освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації
м. Дніпро, Україна*

Стрімкий та динамічний розвиток середовища, процеси, пов'язані з проведенням децентралізації в Україні, потребують адекватного сучасним потребам суспільства публічного управління.

Адаптація до новостворених умов повинна бути як швидкою, так і ефективною, що дасть змогу забезпечити не тільки функціонування системи публічного управління, а і підвищення її результативності та майбутній розвиток.